

Hlavní název: Novelly Julia Zeyera
Druh dokumentu: svazek
ISBN: null
Autor: Zeyer, Julius
Strana: 287 - 295

SYSTEM
◆KRAMERIUS◆

Podmínky využití

NK ČR poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny NK ČR a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny NK ČR není možné bez případného písemného svolení NK ČR.

Národní knihovna ČR
Klementinum 190
110 00 Praha 1

kramerius@nkp.cz

hvězdami. Sami, sami chtěli jsme býti i bez těch věčných, svatých svědků, kteří již tolik blaha viděli — a tolik pláče! . . .

Když ráno svítalo, zbudil mne déšť žhoucích slz, tekoucích na mou tvář z očí Mingee.

„Jest čas, abys šel,“ pravila štkajíc.

„Proč mne odháníš od sebe? Zůstanu s tebou. Aneb pojď se mnou. Ať se doví celý svět o našem blahu a štěstí.“

Mingea zbledla smrtelně. Usušila slzy a pravila slavně: „Je-li ti život můj drahý, není-li láska tvoje lží, pak tě zaklínám při našem blahu, aby jméno moje nikdy nepřešlo ve společnosti lidské přes tvoje rty. Nikdo na širém světě nesmí štěstí naše ani tušiti. Netaž se, proč se skrývám. Doviš se to někdy, ale prozatím mně důvěřuj. Promluvíš-li, pak zemru, ztratíš mne na věky!“

„Jak mohu ale bez tebe žít?“

„Vrať se domů. Kdykoli se ti podaří v noci uniknout, přijď ke mně. Budu tě vždy, každý večer očekávat, a ráno se vždy zas se mnou rozloučíš.“

Poslechl jsem. Mingea vedla mne od pavillonu „Blaha v zahradě kvetoucích broskví“ k domu, kde jsem se převlekl do svých šatů, pak doprovodila mne až ke dveřím zahradním, kterými mne včera byla Tarkarka vpustila. U dveří dala mi skříňku z drahého dříví, vykládanou zlatem, posázenou perlami.

„Na památku na první noc, ztrávenou v ‚Blahu v zahradě kvetoucích broskví‘,“ pravila.

Jako ve snu kráčel jsem domů. Mandarinovi Panju řekl jsem, že jsem byl do rána s otcem, a uvěřil to snadně.

Počal pro mne život nový, plný blaha a svrchaného štěstí. Téměř co noc kradl jsem se z domu mandarinova a letěl k pavillonu „Blaha v zahradě kvetoucích broskví“. Mingea očekávala mne vždy u dveří. Byli jsme pak až do rána spolu, rozkoš, hudba, poesie nás opojovaly. Takové písně, jaké ona zpívala, nebyl jsem nikdy slyšel. Básně její tak jako hudba měly zvláštní, neslýchaný ráz, jakási velkolepost a prostota je vyznamenávaly vesměs. Někdy mi dala rukopisy s sebou, bych je pročítal, byly zažloutlé a starým neobvyklým písmem psané. Pocházely se sbírky Mingei-
ných předků. Také skvosty, které mi občas darovala, byly nejen cenou ale též starožitným rázem znamenité. V skřínce, kterou mi byla dala co památku na první noc, našel jsem překrásný, velký drahokam nesmírné ceny. Byla to jakási miniaturní hora ze žlutých křišťálů, plna točitých jeskyň a slují. Občas vystupovaly jakési vonné páry z těch jeskyň, shlukovaly se v oblaka, v kterých se z paprsků, linoucích se z křišťálů, malé duhy tvořily. Na patě hory byly překrásně pracované broskvové stromy s květy ze stříbra a rubínů.

Nemohl-li jsem k Mingei, postavil jsem si drahokam před sebe a rozjímal jsem aspoň o ní, upíraje oči na umělý broskvový sad. Tak myslil jsem neustále na ni, a nebylo divu, že jsem se stal roztržitým, že jsem své povinnosti zanedbával, že jsem ustal úplně v studiích.

Štěstí mé trvalo již přes měsíc, když se jednou stalo, že jistý mudřec, všeobecně za svatého považovaný, k mandarinovi Panju zavítal. Byl jsem přítomen mnohých jeho učených rozmluv. Mezi jiným přišla též řeč na blaho člověka a na cestu, kterou je do-

sáhnouti lze. Filosofické té rozepři, které jsem jen roztržitě naslouchal, bylo mnoho osob přítomno, a po dlouhé rozpravě obrátil se onen mudrc blahosklonně ke mně s otázkou: „A jak ty, mladíku, soudíš o blahu?“

„Znám jen jedno, blaho svrchované a nechci jiné znáti, totiž ‚Blaho v zahradě kvetoucích broskví‘.“

Mluvil jsem jako šílenec a cítil jsem ihned tu prohlubeň pošetilosti, do které mne vášeň a netrpělivost byla dovedla. Nerozuměl mi sice nikdo, ale od onoho dne začal mandarin Panju cosi tušit a začal mne pozorovat. Nebyl jsem si toho ale dříve vědom, až když jednoho rána, když jsem se vracel od Mingee, na mne takto zahřměl: „Kam se uchyluješ noc co noc, lehkovážný smělče? Sluha můj špehuje tě již deset dní.“

Zůstal jsem jako omráčen. Rychle ale zpamatoval jsem se a zalhal bez rozpaků.

„Nuž vězte,“ pravil jsem, „stýská se mi po otci. Víím, že je osamělý a churavý, trávím tedy noci s ním. Báł jsem se vás o dovolení prosit, abyste snad nemyslil, že se mi v domě vašem již nelíbí.“

„Pak chválím tvůj přestupek,“ odpověděl mandarin laskavě. „Nekladu nic výše lásky synovské.“

Byl jsem tou nezaslouženou chválou zdrcen, a myslím, že mandarin mne uhodl a že znova mne podezřival. Zůstal jsem asi tři dni doma, ale čtvrtou noc byla touha moje tak mocná, že jsem musil Mingeu vidět stůj co stůj.

Pokryla tvář mou plamennými polibky, tiskla mne mocně k sobě.

„Myslila jsem, že již nepřijdeš!“ štkala a padla při té myšlénce jako zničena na sedadlo.

Pověděl jsem jí vše. Tu schvátil jí takový bol, že jsem myslil, že zemře. Byla dlouho něma a chladna

jako kámen. Když se konečně poněkud utišila, tak že zase promluvit mohla, pravila mi zádumčivě: „Věděla jsem, že to tak přijde. Ó ano, temný můj osud se vyplní. Ty budeš mi vyrván! Hrob zeje mi tmavě a mrazivě vstříc.“

Na to padla opět do hluboké mráčky, z které ji slzy moje a polibky posléz probudily. Tak silná, ohromná, sladká a trpká jako v onen večer nebyla posud naše láska bývala. Slzy a celování, jásot a pláč, rozkoš a bol, život a smrt, vše splynulo nám tenkrát v jediné závratné šílenství. Byli jsme oba k smrti umdleni, když jsme se ráno loučili. Mingea již nepromluvila, nejevila již žádné obavy, ale smutek v jejím zraku krušil mne jako skála. Doploužil jsem se s tíží domu.

Panju mne očekával v mém pokoji; ráno bylo již značně pokročilo.

„Tys spal dnes tedy opět mimo dům?“ tázal se klidně.

„Ano, byl jsem s otcem.“

Sotva že jsem domluvil, otevřely se dvěře a otec můj stál na prahu.

„Bídny, nevděčný lháři!“ zahřměl na mne.

Musil jsem se držeti stěny, abych neklesl. Tak byl jsem sláb a překvapen.

„Vyznej, kde se touláš noc co noc?“ tázali se oba muži zároveň.

Mlčel jsem tvrdošijně.

„Ah,“ zvolal otec, „proč musil jsem se dočkati na svém dítěti, že pravdu dávám přísloví, jen dvojí že jsou hodní lidé na světě, mrtví totiž a ti, kteří se ještě nenarodili! Kéž bys byl z jedněch nebo z druhých!“

Mlčel jsem dále.

„Můžeš zapírat,“ pravil mandarin, „žes padl v sítě mrzké kurtizany?“

Tu vzpřímil jsem se.

„Mluvte s úctou o té, kterou miluji a která je mou ženou,“ zvolal jsem. „Věz, mandarine Panju, že haníš vlastní příbuznou.“

„Blouzníš? mluvíš v horečce?“ tázal se Panju.

„Mluvím střízlivě a pravdu. Je to Mingea, kterou jsem po tvém boku poprvé spatřil, která používala pohostinství v tvém domě.“

„Tys zbaven rozumu,“ odvětil mandarin. „Neslyšel jsem nikdy to jméno a nikdy nehostil jsem jakoukoli příbuznou v svém domě.“

„Je to nedůstojné zapírati pravdu,“ zvolal jsem.

„Což není Mingea tak ušlechtilá, že by měla být chloubou tvého rodu? Nebyla tenkrát s tebou, v den, když jsi mne poznal, když si vějíř pro ni kupoval? Nenaslouchala v stanu gázovém na kvetoucím ostrově v tvé zahradě mé písně, tenkrát, když jsem poprvé u tebe zpíval?“

„Nikdy neslyšel jsem tolik nesmyslu a lži s tak drzým čelem pronášet!“

„Hle jaké to skvosty!“ vykřikl nyní otec. Byl mezi mou řečí dary Mingeinu v jejich úkrytu našel a táhl je nyní na světlo.

„Odkud máš převzácné tyto starožitnosti, ty skvostné rukopisy dávných věků?“ divil se mandarin a hleděl přísně na mne. „Ty věci byly zakopány v zemi,“ pokračoval, „nesou toho patrné stopy. Bylo by možno, žes se dopustil snad svatokrádeže, vyhrabaje je z úkrytu některého starého chrámu? Věru ten zločin byl by horší lehkovážného záletnictví!“

Vypukl jsem v pláč, zdálo se mi, že mne mučí.

„Ó Mingeo,“ zvolal jsem, „ó slyš, drahá, jak toho pokořují, jehož čistá duše tvoje miluje!“

„Slzy tvoje zdají se mi býti pravdivými,“ pravil na to mandarin mírně. „Snad křivdil jsem ti, a litoval bych upřímně. Veď nás k té dívce. Je-li taková, jak o ní blouzníš, nač se skrývá? Nikdo by sňatku tvému nebyl na odpor.“

Zajásal jsem a žehnal mandarinovi za šťastný ten obrat. Sedli jsme na koně a jeli k Mingei. Přišli jsme na pěšinku, zahlídli pahorek a konečně kolíbající se broskve. Jak ale popisovati ohromné mé překvapení, když jsem ani sad, ani dům, ani „Blaho v zahradě kvetoucích broskví“ nenalezl!

Pusto, prázdno bylo kol kolem, jen několik těch prastarých broskví tam stálo a v jejich stínu ležel polozapadlý hrob. Dlouho nevěřil jsem očím svým, tloukl jsem hlavou o peň, až krev mi z čela tryskala, myslil jsem, že se mi zdá hrozný sen, a chtěl jsem se z něho probudit. Ale, ah, byl to pravý opak: ze sna rozkoše a lásky byl jsem se probudil k bolestné, zoufalé skutečnosti. Padl jsem do mdloby na rozvalený rov. Když jsem se k smutnému životu vrátil, pravil mandarin Panju: „Znám toto místo, vím, kdo se rozpadl v prach pod touto mohylou. Před třemi stoletími zemřela divukrásná dívka v paláci císaře žalem, že žízeň vášně její se nikdy neukojila. Když umírala, prosila, by kolem hrobu jí vysázeli broskvové stromy, symboly lásky a jara; chtěla, aby bílé hvězdy jejich květů co rok přšely na její rov. Stalo se, jak si byla přála, a lid útrpností jat věnil dlouho drn, pod kterým spala, pod kterým našla klid. V hrobě je klid

a klid je blaho,' říkalo se, a proto nazvali toto místo ‚Blahem v zahradě kvetoucích broskví‘ . . . Ó nešťastný mladíku, miloval jsi příšeru! Poznáním té pravdy rozplyne se v nic, a pokoj tvé duše zmizí s ní! . . .“

Vrátili jsme se domů. Otec a mandarin mne těšili dle možnosti, byl jsem tupý jako skála. Panju prohlížel dary ve skříni, která mi byla na památku na první noc v zahradě broskví dána, a vykřikl překvapeně: „Hle, zde jsou vyrytá slova! Dovedeš staré to písmo čísti?“

Přistoupil jsem a četl, čeho jsem si dosud nebyl všiml: „Tyto skvosty kladu do hrobu neblahé Mingee, na kterou jsem v životě byl zapomněl . . .“ podpis nebylo již lze rozeznat. Byl nejspíše císařův . . . Co se se mnou dále stalo, nevím, ale to vím, že jsem dlouho své sklamaní nepřežil, že jsem žalem zhynul, když jsem zoufale ji hledal po širém světě, a nikdy více nenalezl!

Tak končil Umbriani. Oheň před námi byl dohořel, nezbylo z něho než kupa řezavého uhlí. A venku svítalo již. Mlčeli jsme oba. Věřil jsem Umbrianimu každé slovo, tak jak on sám sobě věřil. V tom polo-světle, kde vše mělo neurčité obrysy, kde vše se zdálo tak cizí, zdálo se to nejnemožnější právě nejvíce možným a pravdě podobným . . .

Vyšlo slunce, Tataři vstali, rozmlouvali s Umbrianim, a vše bralo opět všední své vzezření na sebe. Dali jsme se na cestu. Nemluvili jsme dlouho, byli jsme oba ještě v poutech kouzla, které jen pomalu jako zmírající akkord se rozplývalo. Když jsem úplně vystřízlivěl, pravil jsem svému spolupoutníkovi: „Řcete mi, Umbriani, jak můžete s takovými upomínkami, ať jsou již přeludem či pravdou, srovnávat lásku k jiným ženám.“

„Nemiloval jsem nikdy více,“ odpověděl. „Ani v předešlé existenci ani v přítomné.“

„A ty španělské markýzy? ty nubské princezny, syrské tanečnice atd.?“

„Sdílíte omyl všeobecný. Zatrácujete co lehkovážnost tak zvanou nestálost, a ta přece není ničím jiným než novým a novým hledáním ideálu jediné ženy. Po každém sklamaní začíná znova mučící ta žizeň, nalézt ji, tu jedinou, nikdy nenalezenou, tu věčně blízkou a nikdy přítomnou! Tak lze aspoň u některých vysvětliti to zdánlivé záletnictví. Já jsem z těch některých. Já hledal Mingeu dlouho v každé ženě. Žiju nyní proto s tou tupou Aňutou Vasilevnou, poněvadž mi bez ženy vůbec žítí nelze. U ní našel jsem jakýsi klid. Proč? Proto že mě nikdy nemůže napadnouti ji s Mingeou porovnávat. U ní není sklamaní možné, poněvadž nebylo nikdy illuse. Aňuta mne miluje, jako mne pes můj miluje, a v tom je cos dojemného. Suďte, jak chcete. Aňuta je posledním článkem řetězu. Začal jsem s nadzemskou chimérou a končím s něnou tváří. Nemyslete, že tím slovem tupím Aňutu. Vím, že miluje bůh někdy psa více než mnohého člověka.“

Neodpověděl jsem na to, ale za chvíli řekl jsem Umbrianimu: „Zdá se mi, že jsem četl v nějakém starém cestopisu legendu, která měla mnoho podobností s vaším vypravováním.“

Usmál se.

„Chcete tím říci, že jsem vás mystifikoval? Takových legend je množství. Slyšel jsem sám v Číně, kde jsem předloni hrob Mingeu hledal a nenalezl, jakéhosi improvisátora v Honkongu, který cos podobného na veřejném náměstí přednášel. Možná docela, že to

byla moje nejvlastnější historie. Kolem jdoucí literáti a „krásní duchové“ se pohrdlivě usmívali. Lid ale poslouchal pohnut. Proč? Protože má hlubší náhled o životě a smrti, o lásce a přírodě, než v průměru se u tak zvaných vzdělanců nalézá. Vídí, že strom, s kterého listí padá, strom, který umírá, se na jaře opět květem kryje, opět miluje. Láska je mu tedy silnější než smrt.“

„Ó Umbriani,“ zvolal jsem, „i já věřím tomu unylému vzdechu kvetoucích prastarých broskví, který byl jaksi duší vašeho dnešního vypravování. Kéž bych jen jediného čtenáře našel, až to vše napíšu, který by tak četl, jak já vám naslouchal! Ale je to neskromné přání. Čím nahradím mu hudbu vašeho hlasu, kouzlo italského jazyka a mohutnost scenerie, jež zároveň s vaším slovem unášela mne v bájně luhy poesie?“

Umbriani se zasmál. „Nuž,“ řekl, „jen když vás to bavilo. Považujte to třeba za tisíc a druhou noc.“

— — — — —

Toulali jsme se ještě nějaký čas po Krymu. Pak vrátili jsme se opět v život všední, kde trpkost a smutek na nás čekaly. Odjel jsem do Čech a ztratil jsem Umbrianiho se zřetele. Nevím, kde se toulá, snad sejdeme se opět někdy na některé lesní cestě, nebo v horách, nebo na stepi. Upomínka na něj je pro mne nerozlučitelná s lunnou nocí, zirájící modravě do kyklopské sluje, a s bělostnou vidinou Mingee, nyjící v hrobě ještě láskou! Ó Mingeo! Ó prachu ubohý, zachvíváš se ještě, když pučí jarní poupata, anebo došlas konečně klidu, pravého toho „Blaha v zahradě kvetoucích broskví?“

— — — — —